

Gyermekvilág az Állatkertben

Montskó Éva

Elefántok hátán jobb a kilátás

Először is tisztázni kellene: milyen gyermekekről van szó. Szőrös, pikkelyes, tolas? Patás, csülkös vagy karmos? Esetleg szattyánbőr topánba, magas szárú bőrbetétesbe, dorkó tornacsukába vagy Nike-sportcipőbe bújtatott lábú gyerkőcökről? Merthogy az Állatkert életében – korszakonként persze különböző módon – mindig is kitüntetett szerepe volt (és van) az ifjabb nemzedéknek, tartozzon akár a kölykök, borjak, fiókák vagy embergyerekek közé. De most törődjünk a „rácson kívüli világgal”!

Állatkertünk korai korszakában – mint valamennyi akkori állatkertben – elsősorban a látogatók szórakoztatása volt a cél, bár már a nyitás évében megfogalmazták: „A mely állatkert a mai igényeknek megfelelni akar, nem lehet többé csak mulatóhely, hanem a tudomány és a gyakorlat szolgáltatába kell állnia; fejlesztve a természetrajzi ismereteket, elősegíteni a tudományt...” (A Pesti Állatkert ismertetése, 1866). S valóban tettek is ezért eleink, 1871-től például a Pest városa évi ezer forintot szavazott meg az Állat- és Növényhonosító társaság részére, hogy a város iskolái ingyen vihesék diákjaikat tanulmányi kirándulásra.

Az akkortájt állandó anyagi gondokkal küzdő Állatkert a látogatócsalagot produkciókkal a gyermekeket is megcélózta. Néhány évvel a nyitás után póni- és kecskefogaton kocoghattak a kis vendégek, sőt

betanított elefántok hátán is utazhattak. A világon valószínűleg itt szervezték meg először – az Állatkert újranyitása után egy évvel, 1913-ban – a nyilvános állatövödát a Majomház előtti füves területen. Óriási népszerűségnek örvendett a látványosság: kisbárányok, kecskegidák, vadmalacok együtt hancúroztak az oroszlán-, sakál- és rókakölykökkel, medvebocsokkal. Telente a látogatók érdeklődésének fenntartására lovas- és szarvasszánokat indítottak az Állatkert útjain, a Kis-szikla behavazott

Mozgókönyvtár csacsifogattal

oldaláról a tóra kifutó ródlipálya is működött, a jégpályát pedig az Állatkert látogatói külön térítés nélkül vehették igénybe.

A szórakoztató programok mellett az ismeretterjesztő törekvéseket is méltón folytatták, pontosabban jelentősen bővítették a Lendl Adolf vezette Állatkertben. Akkortájt kezdődtek a szakvezetési séták és az iskolák számára szervezett előadássorozatok. Dr. Szabó Ervin, a Fővárosi Könyvtár igazgatója segítségével mozgókönyvtár is létesült itt. Csacsifogatról kölcsönözhetek érdekes, új „természetismereti” olvasmányokat a bérletjeggyel rendelkező látogatók. A nagy siker miatt a kölcsönzésre szánt kétszáz darabos könyvvállományt hamarosan 500 darabra kellett növelni.

De az írott szöveg azért nem vetekedhet azzal az élménnyel, amikor a látogatók a helyszínen, élőben csodálhatják a kert lakóit! Az Állatkert – különösen a hatvanas évektől kezdve – szisztematikusan szervezett különböző programokat, hogy mind hatékonyabb eszközöket biztosítson az élővilággal való ismerkedéshez. Tanácsadó szolgálatot indítottak, időszakos kiállításokat rendeztek, ismeretterjesztő filmeket vetítettek a Barlang moziban, s a legérdeklődőbb gyermekek Zoo-szakkörbe járhattak, sőt, még az állatok gondozásában is részt vehettek. (E sorok írójának is életre szóló, alapozó élményt jelentettek Szalkai Józsi bácsi rovarász szakkörei, amelyeken még a frissen kikelt fekete özvegy pókbabákat

Béret elő- és hátoldala 1914

is gondozhattuk, vagy *Pénzes Bethen* akvarista-terrorista foglalkozásai, ahol a Pálma-ház kezelőfolyosóiról segíthettünk az akváriumok berendezésében.) *Szederjei Ákos* főigazgatója alatt 1973-tól önálló zoopedagógiai osztály, 1977-től közművelődési osztály alakult az állatkertben, amelynek munkatársai nem csak a gyerekekkel foglalkoztak, hanem megteremtették a pedagógusok módszertani képzésének, illetve továbbképzésének rendszerét is.

Minél közelebb érünk a mához az időben, annál több a célzott ismeretterjesztő program az Állatkertben. Míg a múlt század elején főként a látogatószám növelését kívánták biztosítani a különböző rendezvényekkel – mint az első, 1922-ben tartott Állat- és Növényismeret Napjával –, napjainkra az 1990 óta ismételten megrendezett program többnapos, s kimondottan pedagógiai fesztivállá nőtte ki magát.

De ez már inkább az Állatkert „újkori” történelmébe tartozik, mint ahogyan a legújabb kori fejezetet már kimondottan az ismeretterjesztés céljaira adaptált helyszínen írják. A rekonstruált Nagyszikla belsejében

Állatsimogatóban

fotó: Bagosi Zoltán

2012-ben megnyílt a Varázshegy, ahol 3200 négyzetméternyi területen, négy szinten, 16 helyszínen interaktív kiállítás mutatja be a földi élet múltját és jelenét. A legnagyobb sikere persze mindig az Állatok akcióiban című bemutatónak van. A Csillagtérben egyszerre csaknem 300 néző csodálhatja a vezényszóra vadászó uhut, Bendegúzt, az integető görényt, Görbit, az ormányos medvét vagy Nyalit és Falit, a függeszkedve kosztoló farksodrókat – hogy csak néhány főszereplőjét említssem az állatbemutatóknak. Ezek a produkciók – szellemiségüket tekintve – már nagyon távol állnak a hajdani, cirkuszi idomárokat idéző állatkerti bemutatóktól. Itt az állatok természetes viselkedésére alapozott „produkciókat” mutatnak be a demonstrátorok. Hasonlóan tervezik a szintén rendkívül népszerű Légyott programokat is az egész kertben. Meglehető

Fóka-móka

a gorillák etetés közben, van „fóka-móka” és nyilvános egészségügyi tréning a koalák számára, valamint sokszínű „Tapizoo-s” programok, a karmok, csontok, páncélok és bőrok, tojások megismertetésére.

Sajátos szimbiózis alakult ki mára az Állatkertben: a játszóhelyek az okulást szolgálják, mint az Ausztrál zónában lévő legújabb játszótéren, ahol a kenguru-ugráló pályától kezdve a koala-kapaszkodóig minden a távoli földrész élővilágának megismertetését szolgálja, a magyarázó feliratok, táblák pedig sokszor játékra invitálnak: fél lábon állva utánozni a flamingót, vagy lélegzetviasszafojtva figyelni a fókák víz alatti hancúrozását. Az Állatkert már csak ilyen világ a gyermekek számára: szórakozni jönnek, de sokszor többet tanulnak egy délelőtt, mint az iskolában egy hónap alatt. ●